

Brussels Art Fair in beweging

In hartje winter komen tienduizenden Europese kunstliefhebbers samen in het erfgoedpaleis Tour & Taxis voor de Brussels Art Fair (Brafa). Het evenement rolt voor de 62ste keer de rode loper uit en is daarmee een van de oudste kunstbeurzen ter wereld. Brafa pakt uit met kunst van zes continenten en blijft zich ontwikkelen in lijn met de trends van de internationale kunstmarkt. Ook in beweging is de kinetische kunst van Julio Le Parc (1928) die op Brafa 2017 een speciaal eerbetoen krijgt.

TEKST: BEATE VERSCHUUR

Nieuwe aanwas

In januari worden meer dan 58.000 geïnteresseerden verwacht op Brafa, een beurs met een standvastige positie in een markt die mikt op kunst van hoge kwaliteit. In vergelijking met PAN Amsterdam heeft Brafa - met 132 exposanten uit zestien landen - een deelnemersveld dat meer internationaal is. De Belgische beurs kent daarnaast al langer een eclectische indeling en de organisatie houdt daarvoor de trends in de kunstmarkt en wensen van haar bezoekers nauwlettend in de gaten. Harold t'Kint de Roodenbeke, voorzitter van de beurs: 'We hadden al een buitengewoon sterk aanbod in onder meer tribale kunst en archeologie en versterken nu het segment moderne en hedendaagse kunst. Totaal zijn er dertien nieuwe deelnemers.'

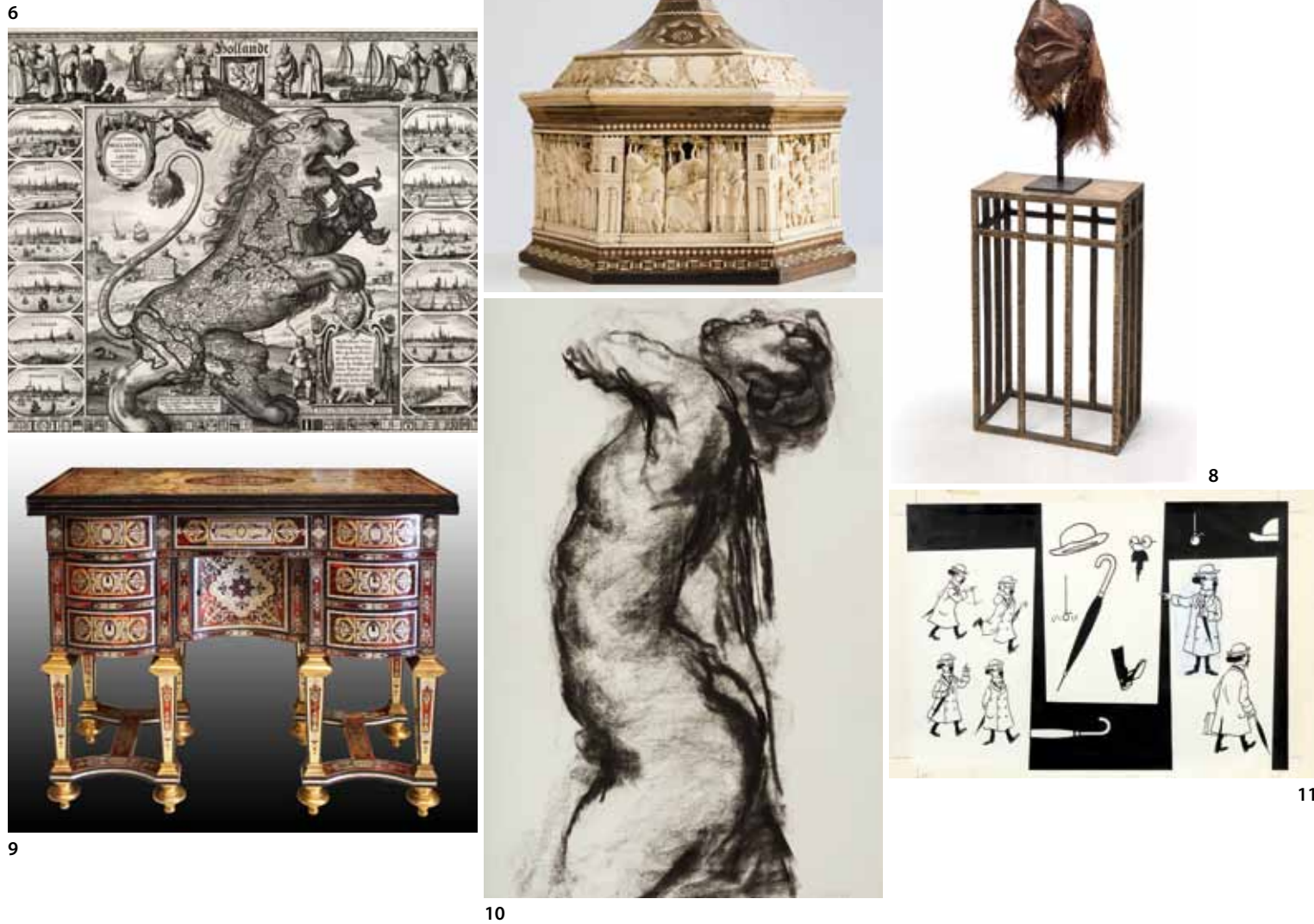
Pijlers

Archeologie is een sterke pijler van de beurs. Phoenix Ancient Art (New York, Genève) presenteert een Armeense punthelm **6** van brons uit de 9de-8ste eeuw voor Chr. met een koninklijke figuur die wordt omgeven door slangen en dierenkoppen. Ook handelaren in primitieve kunst pakken traditioneel flink uit op

Brafa met stukken waar verzamelaars voor in de rij staan. Een *topi poutanga* dissel **4** was het belangrijkste machtssymbool voor een Maori stamhoofd. Van het exemplaar dat bij Grusenmeyer - Woliner te zien is zijn wereldwijd slechts twee andere exemplaren bekend, beiden in museale collectie. Bernard de Grunne is terug van weggeweest en combineert een serie fel gekleurde Pende-maskers **8** uit de Democratische Republiek Congo met het werk van twee hedendaagse kunstenaars, de Belgische Isabelle de Borchgrave en de Italiaans-Senegalese Maimouna Guerresi.

Avantgarde

Francis Maere Fine Arts (Gent) belicht tekeningen, schilderijen en beelden uit de periode 1990-2015 van de recent overleden Eugène Dodeigne (1923-2015)¹⁰. Zijn beelden van de menselijke figuur getuigen van een innerlijke kracht die ook in de tekeningen overtuigend naar voren treedt. Dodeigne's werk is allerminst traditioneel te noemen; de meester heeft de boorgaten en zaagsneden in zijn sculpturen niet willen camoufleren. Minutieus maar tegelijk groots is *Compositie in rood en zwart*, een gouache van Victor Vasarely (1908-1997) **1** uit »

Het aanbod in onder meer tribale kunst en archeologie is traditioneel sterk

circa 1950. Het werkje meet amper 14 bij 15 cm en is te zien bij Galerie Berès (Parijs). Het organische *Radiated Particle*, 2016, 19 aangeboden door glasspecialiste Clara Scremini (Parijs), illustreert de grensverleggende technieken van de Amerikaan Michael Glancy (1950) die door het chemische proces van electroforming zijn glasobjecten van een bronzen applicatie voorziet.

Ambachtelijke topstukken

Vakmanschap staat in hoog aanzien op Brafa. Floris van Wanroij (Dommelen) biedt een prachtig stuk uit de Italiaanse Renaissance: een achthoekige 'Embriachi' huwelijkskist 7 uit de werkplaats van Baldassare Ubriachi (ca. 1390-1410). Met bot, hoorn en hout heeft de maker enkele passages uit het leven van Paris tot in detail weten te verbeelden. Het Britse Victoria & Albert Museum heeft een vergelijkbaar object in haar col-

lectie. Liefhebbers van de art-nouveauekunst vinden bij Epo-que Fine Jewels (Kortrijk) een *chaîne de corsage* 17, een 130 cm lang schouderiersieraad dat werd ontworpen door juwelier Georges Fouquet (1862-1957) en grafisch kunstenaar Alphonse Mucha (1860-1939) tijdens hun drie jaar durende samenwerking. Het stuk is gedecoreerd met elf verschillende motieven van edelstenen, parels en emaille. Het grote wollen Kashgar kleed 15 met geometrisch patroon dat N. Vrouyr (Antwerpen) brengt meet 450 bij 590 cm. Het werd begin 20ste eeuw geknoopt door een atelier in Chinees Turkestan.

Belgische kunst

Van Vlaamse bloemstillevens en Latemse landschappen tot hedendaagse kunst en striptekeningen; Belgische kunst vindt veel waardering bij de kunstkopers op Brafa. Doeken van Spilliaert, Delvaux, Alechinsky en Magritte sieren de wanden en »

12

14

16

13

15

19

17

18

De eclectische opzet leidt de bezoeker van altaarstuk naar striptekening

ook hedendaagse toppers als Wim Delvoye, Thomas Lerooy en Kendell Geers zijn present. Galerie Jamar (Antwerpen) toont van de bevlogen alleskunner Jan Fabre (1958) een ruim twee meter hoog mozaïek van de blauwgroene schildjes van de juweelkever, *One man's misfortune is another man's chocolate*, 2012 **3**. Met dit werk vestigt de kunstenaar de aandacht op de wreedheden uit het koloniale verleden van Belgisch-Congo. In België hebben beroemde striptekenaars de status van een kunstenaar en ook op Brafa krijgt hun werk een vaste plek. Een mooi voorbeeld is het portret van Kuifjes vriend Professor Zonnebloem van Hergé (1907-1983) **11**, meester van 'La Claire Ligne'. De pentekening uit 1968 wordt aangeboden door een nieuwkomer, de Belgian Fine Comic Strip Gallery (Rombach).

Iconisch design

Er is veel ruimte voor internationaal design in Brussel en enkele standhouders werken samen met binnenhuisarchitecten

om tot spannende presentaties te komen. Bij Galerie Le Beau (Brussel) kan men niet om de veelkleurige *Carlton* **16** heen, een roomdivider uit 1981 van de Italiaanse ontwerper Ettore Sottsass (1914-2007). Muzieklegende David Bowie had eenzelfde meubel in zijn recent geveilde collectie. De Zwitser Jean Dunand (1877-1942) was een getalenteerd kunstenaar: hij maakte niet alleen koperen en zilveren objecten maar verzorgde ook de ontwerpen en het lakwerk voor twee grote oceaaneerzen, de Atlantique en de Normandie. Galerie Mathivet (Parijs) presenteert van zijn hand een gesigneerd zwart laktafeltje in art-decostijl uit 1921 **12**. De Italiaanse lichtdesigner Gino Sarfatti (1912-1984) gaf zijn label de toepasselijke naam Arteluce en dat illustreert de kleine tafellamp met verstelbare metalen kap die Galerie Anne Autegarden (Brussel) biedt **2**. De galerie brengt tevens een bank van de Londense architect-designer Terence Harold Robsjohn-Gibbings (1905-1976) die hij ontwierp voor de Widdicomb Furniture Company in 1950 **14**.

Brafa 2017

Tour & Taxis, Havenlaan 86 C, B-1000 Brussel
21 t/m 29 januari
11-19 uur
nocturne op donderdag
26 januari tot 22 uur
www.brafa.art

Nederlands erfgoed

Vorig jaar kocht het Rijksmuseum met steun van een donateur een zilveren jachthoorn uit 1849, door Johannes Mattheus van Kempen vervaardigd voor Koning Willem II. Ook in 2017 presenteert de beurs Nederlands erfgoed: Galerie Berger (Beaune) biedt een klein meubel van Nederlandse hand met decoraties in messing, tin en schildpad. Het geldwisselbureau **9** is toegeschreven aan Pierre Gole (1620-1684). Deze als Pieter Goolen geboren Nederlander ontwikkelde zich tot een van de meest invloedrijke meubelmakers van Parijs en schopte het tot hofleverancier van Louis XIV. Sanderus Antiquariaat (Gent) komt met een van de vier bekende eerste edities van 't *Graefschap Hollandt / Comitatus Hollandiae* uit 1622 van Claes-Jansz. Visscher (1587-1652) **6**, een zeldzame kaart met de sterke *Leo Hollandicus*. Jan Muller Antiques (Gent) is trots op een drieluik uit 1531 met een voorstelling van *De Aanbidding en De Tien Geboden* van de Amsterdamse kunstenaar Dirck Jacobsz. (1497-1567) **18**. De zijpanelen van het triptiek tonen de vrome portretten van de stichters en hun levende en overleden kinderen.

Op-art

Brafa brengt een eerbetoon aan de Argentijnse kunstenaar Julio Le Parc (1928) **5**, pionier van de Op-Art en de kinetische kunst. In zijn werk verkent Le Parc het visuele veld, met aandacht voor beweging en licht, en de relatie tussen kunst en publiek. Geconfronteerd met zijn kunstwerk moet de toeschouwer zijn oriëntatiepunten verliezen om vervolgens zelf een nieuw perspectief te scheppen. Harold t'Kint de Roodenbeke vertelt over de 88-jarige kunstenaar: 'Hij is nooit gestopt met werken of creëren, ook niet toen tal van instellingen hem de rug hadden toegekeerd. Toegegeven, hij was niet altijd een lieverdje... In 1967, toen de Op-Art en kinetische kunst volop in opmars waren, stelde het Musée d'Art moderne de la Ville de Paris hem een groot retrospectief voor. Hij besloot door het opgooien van een munt te bepalen of de tentoonstelling zou doorgaan of niet! Het retrospectief is er nooit gekomen'. Bezoekers van Brafa worden in de entreehal begroet door het grote *Continuel Mobile* uit 1963 en op de beurs komen een acryl op doek uit 1970, *Surface couleur*, en twee bewegende *Sphères*, met een diameter van 2,10 meter te hangen. Deze kunstwerken maken deel uit van het totale decor van de beurs, dat in het teken van de kinetische kunst staat.

Culturele verrijking

Voor wie op Brafa toch nog een leidraad nodig heeft, geven Nederlandstalige kunsthistorici dagelijks thematische rondleidingen langs de meest bijzondere objecten. Ook tijdens de Brafa Art Talks, lezingen samengesteld door de Belgische Koning Boudewijnstichting over het behoud en herwaarderding van erfgoed, kunnen bezoekers kennis opdoen. Beiden zijn vrij toegankelijk voor gasten van de beurs. De locatie in de voormalige industriële hallen van Tour & Taxis liggen op loopafstand van het centrum van Brussel, waar naast tachtig musea nog veel meer gastronomische, artistieke en culturele hotspots te vinden zijn. <<

SUMMARY BRUSSELS ART FAIR

Over the years, Brafa has established itself as one of Europe's unmissable cultural events in January. For its 62nd edition, which will take place between 21 and 29 January 2017 at Tour & Taxis (Brussels), it will bring together 132 galleries and original art dealers from 16 countries, including 13 new names, figures that remain consistent with the previous edition. Archaeology, jewellery, paintings, sculptures, furniture, design, ceramics, porcelain, clocks, objets d'art, glassware, antique frames, original cartoon plates and other contemporary creations will retrace more than four millennia of art history from across the continents. Harold t'Kind Roodenbeke, chairman of Brafa: 'The 2016 edition achieved a new record of attendance with more than 58,000 visitors welcomed, a sign of an expert and demanding audience, with the satisfaction displayed by the exhibitors bearing witness to the stamina of a market that remains strong when it comes to high quality art. A fair like the Brafa reflects the market and its trends, but it doesn't create them. We keep an eye on developments in this market, and analyse the applications and requests, while listening to what the public want. And we find that for every five modern or contemporary applications, we only receive one for the ancient arts. We were already very strong in tribal art and archaeology in particular, and we wanted to have the same strengths in modern and contemporary arts. It's all a matter of balance.' Guest of honour is Argentine artist Julio Le Parc, born in 1928. Laureate of the Grand Prize in painting at the 33rd Venice Biennale in 1966, he was a particular pioneer in kinetic art, a movement which will largely inspire the decoration of the fair, entrusted to the duo Nicolas de Liedekerke and Daniel Culot of Volume Architecture. <<

